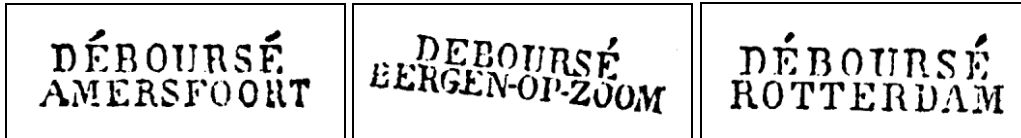


Het stempel AFGESCHREVEN

Samengesteld door Cees Janssen, Nederlandse Academie voor Filatelie

Inleiding

In het jaar 1849 werd het gebruik van het ovale stempel AFGESCHREVEN van kracht. Dit als gevolg van het afschaffen van de stempels DÉBOURSÉ.



In mei 1845 was de functie van controleur opgeheven en de werkzaamheden met betrekking tot de controle werd opgedragen aan de directeuren van de postkantoren. Zij ontvingen daartoe een 'Register van Afschrijving' ten behoeve van de Comptabiliteit.

Stempeltypen: ovaal

Als gevolg van de uitvoering van Circulaire nummer 346 van 16 december 1844 van de Afdeling Posterijen van het Ministerie van Financiën ontvingen de toenmalige postkantoren (zeer waarschijnlijk) een stempel AFGESCHREVEN in 1845 of 1846. Het stempel kan dus al vanaf die jaren zijn gebruikt, soms nog naast het stempel DÉBOURSÉ. *Voor uitgebreide informatie over het gebruik van het ovale stempel AFGESCHREVEN wordt verwezen naar het artikel De ovale stempels "afgeschreven met kantoornaam" van de heer G. Holstege (in samenwerking met de heer L. Goldhoorn), gepubliceerd in Filatelie Informatief van november 1981, de pagina's 5520-1 tot en met 5520-56.*

Er bestaat een aantal typen van het ovale stempel.

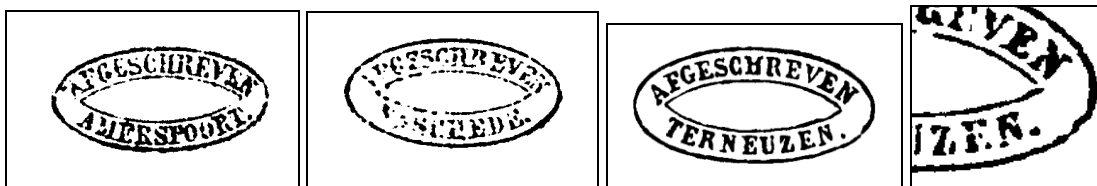
De eerste stempels bevatten na de kantoornaam een 'punt'.

Tevens is aan weerszijden tussen AFGESCHREVEN en de kantoornaam een punt of ster opgenomen.



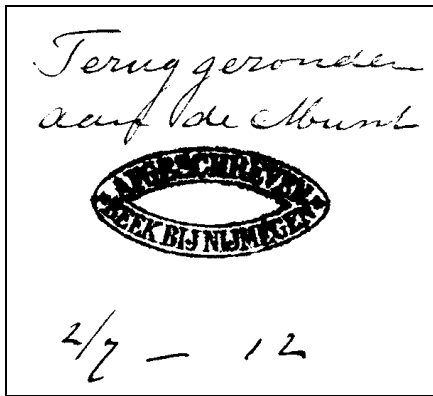
In 1862 zijn nog drie stempels verstrekt, waarbij achter de kantoornaam een 'punt' is opgenomen.

In deze stempels ontbreken de kruisen. De betreffende stempels waren van de postkantoren AMERSFOORT, ENSCHEDE en TERNEUZEN.

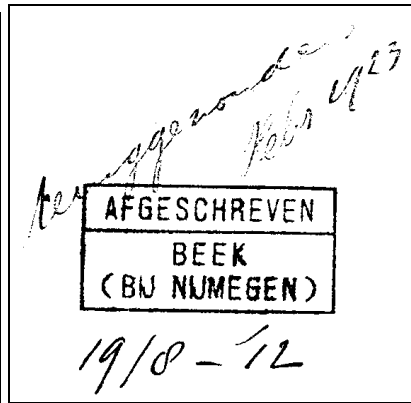


Nieuw type: rechthoek

In augustus 1912 werd overgegaan naar een nieuw type. De ovale vorm werd vervangen door een eenvoudige rechthoekige vorm. Deze overgang is goed te zien bij de verstrekking van het foutieve stempel BEEK (BIJ NIJMEGEN), waarbij de haakjes ontbraken. Het eerste stempel in ovale vorm werd afgekeurd, terwijl een maand later een nieuw stempel door De Munt werd opgeleverd in rechthoekige vorm.



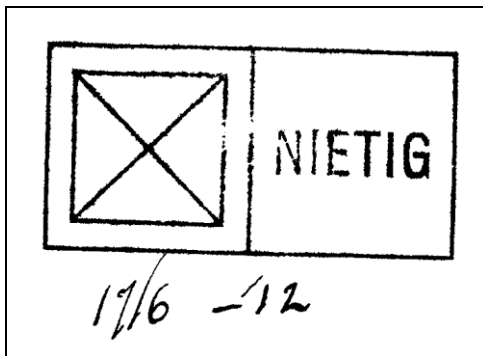
Ingeboekt 2 juli 1912



Ingeboekt 19 augustus 1912

De afgebeelde stempelafdrukken zijn afkomstig uit het stempelboek van De Munt en uit het stempelboek van het Museum voor Communicatie. Daar waar twee afbeeldingen zijn opgenomen is de eerste afbeelding overgenomen uit het stempelboek van De Munt.

Combinatie Nietig en AFGESCHREVEN



Het stempel NIETIG werd verstrekt aan het postkantoor Amsterdam op 17 juni 1912. Dit is het enige stempel dat in deze uitvoering is aangemaakt.

Het combinatiestempel NIETIG en AFGESCHREVEN TE werd aan een aantal postkantoren verstrekt tussen eind februari en begin maart 1913. Bij de afdrukken van dit stempel in de stempelboeken is geen verstrekingsdatum vermeld.

De volgende postkantoren ontvingen in 1913 het stempel: Amsterdam, Arnhem, 'sGravenhage, Groningen, Haarlem, Rotterdam en Utrecht. Naar het postkantoor Tilburg werd in 1915 nog een stempel gezonden en in 1916 naar het postkantoor Roermond.

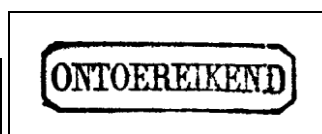
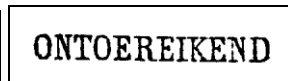
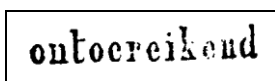
De stempels NIETIG / AFGESCHREVEN TE zijn opgenomen in een apart hoofdstuk.

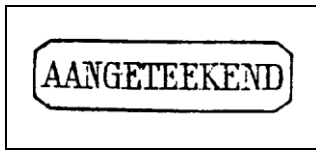
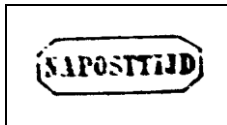
Kleur van de stempelinkt

De voorgeschreven stempelkleur was rood, later zwart. In de eerste jaren komen ook veel paarse of violette afdrukken voor.

De 'administratieve' stempels

De meeste postkantoren hadden, naast het stempel AFGESCHREVEN, ook de beschikking over de stempels REBUT, ONTOEREIKEND, NA POSTTIJD en AANGETEEKEND.





Stempeling op verzoek met 'administratieve' stempels

Omdat regelmatig door verzamelaars verzoeken werden gedaan om post- en portzegels te voorzien van een afdruk van één of meer 'administratieve' stempels, werd de volgende dienstorder van kracht:

Dienstorder No 203 van 30 maart 1927: Stempelafdrukken.

1. Gebleken is, dat op sommige kantoren is voldaan aan verzoeken van het publiek, om op daartoe aangeboden portzegels, behalve een afdruk van den dagtekeningstempel, een afdruk van den stempel "Afgeschreven" aan te brengen.

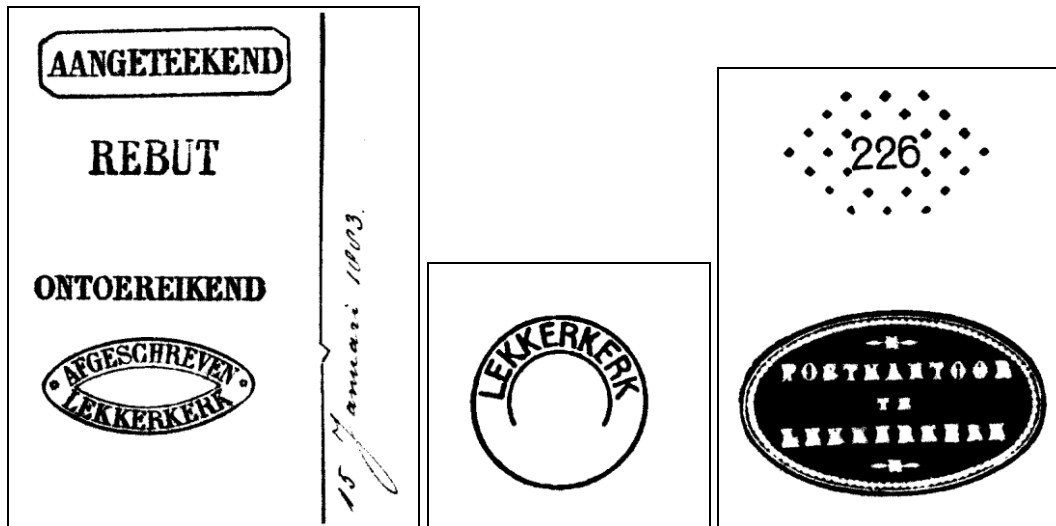


2. In verband hiermede wordt gewezen op art. 303, 3de lid der V.P.*) binnenland, waarbij is voorgeschreven, dat op daartoe aangeboden Nederlandsche port, en frankeerzegels, welke niet op stukken zijn gehecht, alleen door middel van den dagtekeningstempel, waarmede de gewone correspondentie wordt gestempeld, de verlangde afdrukken mogen worden gesteld.

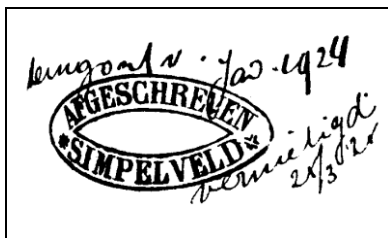
*) = Voorschriften Post

Afdrukken in het stempelboek

De administratieve stempels zijn in de stempelboeken afgedrukt op datum van verstrekking, tussen de dagtekeningstempels door. Bij de nieuw opgerichte postkantoren werden de afdrukken in vrijwel alle gevallen op elke bladzijde in dezelfde volgorde afgedrukt. Onderstaand een voorbeeld van de afdrukken van de administratieve stempels op de bladzijde van het op 15 januari 1883 opgerichte postkantoor Lekkerkerk. Verder werden afgedrukt een dagtekeningstempel (indien niet eerder verstrekt als hulppostkantoor), een nummerstempel en een lakcachet.



Sommige afbeeldingen van stempelafdrukken zijn min of meer vervormd. Dit vanwege de onmogelijkheid om de bladzijden van het stempelboek volkomen vlak te krijgen. Vele stempelafdrukken bevinden zich aan de linker zijkant van de bladzijde waardoor vervorming optrad. Daardoor lijken een aantal afdrukken een eivorm te hebben gekregen.



Voorbeeld: SIMPELVELD

Dankwoord

Naast afbeeldingen uit de eigen collectie zijn ook vele afbeeldingen opgenomen beschikbaar gesteld door Jorhanstamps, René Hillesum Filatelie en de heren, Pim van der Voort, Henk Vleeming en enkele verzamelaars van afdrukken van stempels AFGESCHREVEN, waarvoor hierbij veel dank.

Copyright © 2015

De gegevens betreffende de vroegst en laatst bekende datum van gebruik en andere gegevens in de herziene inventarisatie van 2015 mogen uitsluitend voor privédoeleinden worden gebruikt. Duplicatie of heruitgave van de in deze inventarisatie aanwezige gegevens - geheel of gedeeltelijk - is verboden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur (Cees Janssen). Het copyright is uitdrukkelijk ook van toepassing op het gehanteerde nummersysteem.